

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17Co/44/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8616205249
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 09. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Burešová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8616205249.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Burešovej a členov senátu JUDr. Moniky Juskovej a JUDr. Marianny Hirkovej, v spore žalobcov 1/ P. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom T. XX/XX, M. XXXX, I., 2/ Z. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom H. XXXX/XX, XXX XX T., 3/ S. K. Q., nar. XX.X.XXXX, bytom J. H. XXXX/XX, XXX XX T., všetci žalobcovia zastúpení JUDr. Ambrózom Motykom, advokátom, so sídlom Advokátskej kancelárie Nám. SNP 7, 091 01 Stropkov, proti žalovanej Slovenská kancelária poisťovateľov, IČO: 36 062 235, Bajkalská 19B, Bratislava, 826 58, právne zastúpená Mgr. Pavel Horovčák, advokát, so sídlom Hroncova 3, Košice o náhradu škody, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Svidník č.k. 4C 128/2016-248 zo dňa 4.2.2020 takto

rozhodol:

Mení prvoinštančný rozsudok vo výroku I., II., III., IV. tak, že:

Žalovaný je povinný uhradiť žalobkyni v 1. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je povinný uhradiť žalobcovi v 2. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žalovaný je povinný uhradiť žalobkyni v 3. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V prevyšujúcej časti návrh žalobcov zamieta.

Priznáva žalobcom v 1., 2., 3. rade nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu s tým, že o výške tejto náhrady rozhodne prvoinštančný súd samostatným uznesením.

Zrušuje výrok VI. o poplatkovej povinnosti a vracia vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom prvoinštančný súd žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni v 1/ rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalovaný bol zaviazaný zaplatiť žalobcovi v 2/ rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalovaný bol zaviazaný zaplatiť žalobkyni v 3/ rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 20.000 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Súd priznal žalobcom voči žalovanej náhradu trov konania v rozsahu 100 % na účet právneho zástupcu, o výške ktorých súd rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

Pôvodne žalovanej strane v 1/ rade J. Z. a v 2/ rade J. Z. voči žalobcom náhradu trov konania nepriznal.

Žalovanému uložil zaplatiť Slovenskej republike súdny poplatok zo žalobného návrhu v sume 3.600 eur na účet súdu, vedený v Štátnej pokladnici do 15 dní od právoplatnosti rozsudku platobným predpisom.

2. Prvoinštančný súd tak rozhodol o žalobe, ktorou sa žalobcovia, ešte pôvodne aj za účasti otca žalobcov Z. Q. domáhali zaplataenia nemajetkovej ujmy každý po 20.000 eur, a to z dôvodu, že v dôsledku dopravnej nehody, ktorú spôsobil vodič motorového vozidla J. Z. a ktorého prevádzkovateľom bol J. Z., bola spôsobená dopravná nehoda, pri ktorej zomrela manželka pôvodného žalobcu v 1/ rade a matka žalobcov pôvodne v 2/, 3/ a 4/ rade, aktuálne matka žalobcov, pani S. Q..

V priebehu prvoinštančného konania žalobca v 1/ rade Z. Q. dňa XX.X.XXXX zomrel, voči jeho osobe bolo konanie zastavené.

Žalobcovia zobrali žalobu čiastočne späť voči pôvodne žalovaným v 1/ a 2/ rade, a to J. Z. a J. Z., pretože pôvodne žalovaný J. Z. ako vodič motorového vozidla, ktorým mala byť spôsobená škoda, bol spod obžaloby oslobodený a žalovaný v 2/ rade bol prevádzkovateľom motorového vozidla.

Prvoinštančný súd zistil, že prokurátor Okresnej prokuratúry v Ružomberku podal obžalobu na J. Z., nar. X.X.XXXX, štátneho občana ČR, bytom T., ktorý bol zamestnaný ako vodič u zamestnávateľa J. Z. - autodoprava T., pretože dňa 28.1.2014 viedol na území Slovenskej republiky jazdnú súpravu zloženú z ťažného nákladného motorového vozidla zn. S. F. R ev. číslo XCXXXXX a nákladný prívies značky D. E E., ev. číslo XCXXXXX a v čase o 17:35 hod. s jazdnou súpravou sa nachádzal v 513,5 km cesty 1/18 v smere jazdy z Obce Hubová do mesta Ružomberok, pri rýchlosti jazdnej súpravy približne 53 km/hod.. V tomto úseku došlo k dopravnej nehode, pri ktorej bol odtrhnutý prívies od ťažného vozidla, ktorý prešiel do protismerného jazdného pruhu, kde došlo k čelnému nárazu do osobného motorového vozidla zn. M. Y. L., ev. číslo T ktoré išlo rýchlosťou približne 70 km/hod. V dôsledku tejto zrážky došlo k usmrteniu, okrem iných osôb aj S. Q., nar. XX.XX.XXXX, sediacej na sedadle spolujazdca. Bolo zistené, na základe pitvy súdneho lekára, že prvotnou príčinou smrti alebo jej bolo drvivé poranenie hlavy a pomliaždenie mozgu, mozgová smrť ako člena posádky osobného auta pri zrážke s nákladným autom pri dopravnej nehode. Rozsudkom Okresného súdu Ružomberok zo dňa 4.6.2018, sp. zn. 1T/45/2016-1174 v trestnej veci proti obžalovanému J. Z. pre prečin usmrtenia bol tento oslobodený spod obžaloby. Z uznesenia Krajského súdu v Žiline po tom, čo prokurátor podal odvolanie, uznesením zo dňa 13.2.2019 sp. zn. 2To/66/2018-1238 odvolanie prokurátora bolo zamietnuté.

Vzhľadom na tento vývoj trestného konania žalobcovia v priebehu konania zobrali žalobu voči vodičovi motorového vozidla J. Z. a žalovanému v 2/ rade ako prevádzkovateľovi motorového vozidla J. Z. žalobu späť. Za zodpovednostný subjekt žalobcovia ponechali Slovenskú kanceláriu poisťovateľov, kde tvrdili, že tento subjekt je pasívne vecne legitimovaný.

Prvoinštančný súd zistil, že v čase dopravnej nehody pani S. Q. bola vydatá, ako opatrovatelka sa vracala z Rakúska domov. Jej manžel Z. Q., bol pôvodne žalobcom v tomto konaní, počas konania dňa XX.X.XXXX zomrel. V čase smrti mala 3 deti, a to žalobkyňu v 1/ rade, žalovaného v 2/ rade a žalovanú v 3/ rade.

Žalovaná v 1/ rade ako najstaršia dcéra v čase dopravnej nehody mala 34 rokov, syn, žalobca v 2/ rade 29 rokov a žalobkyňa v 3/ rade 26 rokov. Prvoinštančný súd zistil, že žalobkyňa v 1/ rade spoločne s matkou pracovala v Rakúsku 5 rokov, na 24 hodinovej zmene sa striedala pri opatrovaní jednej klientky s matkou. Matka podľa žalobkyne v 1/ rade jej bola v Rakúsku veľkou oporou, pretože v tom čase sa jej narodil maloletý syn E.. Žalobkyňa v 1/ rade pracovala s dementne chorými ľuďmi, pričom keď došlo k dopravnej nehode, bola sama s dieťaťom v byte a musela byť jej poskytnutá lekárska pomoc, pretože o dopravnej nehode sa dozvedela z médií. Neskôr začala mať strach vychádzať na ulicu, takisto aj maloletý syn sa bál o seba a aj o žalobkyňu v 1/ rade ako svoju matku. Žalobkyňa bola nútená brať psychofarmaká, ktoré jej mali pomôcť. Zdravotný stav sa jej zhoršil, pribrala 20 kíl, mala problémy s krvným tlakom, nedokáže už pracovať s dementne postihnutými ľuďmi, na čo sa špecializovala, dostala sa do finančných problémov, skoro stratila byt. Jej súkromný život sa zhoršil, dokonca musí aktuálne chodiť aj súkromne k psychológovi. Jej syn taktiež sa veľmi často na babku pýta. Matka jej v Rakúsku veľmi pomáhala, po jej smrti sa žalobkyňa zmenila.

Žalobca v 2/ rade v čase dopravnej nehody viedol motorové vozidlo, úmrtie mu otec neoznámil, aby mohol došoférovať. V čase dopravnej nehody svojej matky pracoval v Košiciach, na víkendy chodieval domov, na pracovisku po úmrtí matky jeho produktivita práce išla dole a trvalo to skoro celý rok. Aj v súkromnom živote sa nevedel zaradiť do normálneho života, dokonca aj otec ostal sám a mával stavy úzkosti, pretože všetko zabezpečovala matka, na ktorú boli všetci odkázaní.

Žalobkyňa v 3/ rade okrem rodinnej väzby uviedla, že po tom, čo sa dozvedela, že bola dopravná nehoda, takmer istá si bola, že matka zomrela, pretože matka zvykla sedávať v motorovom vozidle vpredu. Po autonehode začal sa kolotoč vybavovania záležitosti v súvislosti s úmrtím matky. Nepáčilo sa jej, keď

matka domov prišla vo vreci. Kým žil ešte otec, žalobkyňa v 3. rade poskytovala mu starostlivosť, neskôr odišla z práce, pretože fyzickú a psychickú záťaž nezvládala. Stále dúfa, že matka žije.

Prvoinštančný súd skonštatoval, že výsluch strán sporu, najmä žalobcov bol emotívny, počas výsluchu žalobcovia plakali.

Prvoinštančný súd vec posúdil podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, vychádzal z § 11, § 13, § 420a Občianskeho zákonníka a § 427 Občianskeho zákonníka, aplikoval čl. 12 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 17 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, čl. 17 ods. 2 tohto paktu. Následne aplikoval ust. § 1, § 2 písm. m/, p/, § 15, § 16 ods. 1, 3, § 24 ods. 2 písm. b/ a § 16 ods. 1 a § 24 ods. 2, 3 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Vychádzal aj z § 12 ods. 2, § 13 zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov a zo zákona o sociálnom poistení č. XXX/XXXX Z.z. aplikoval ust. § 94 ods. 1, 2 tohto zákona.

Dospel k záveru, že žalobcami uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv, teda práva na súkromný a rodinný život, ku ktorému došlo v priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou - dopravnou nehodou dňa 28.1.2014, pri ktorej tragicky zahynula matka žalobcov, p. S. Q. ako blízka osoba žalobcov, je dôvodný. V dôsledku uvedenej poistnej udalosti došlo k zásahu do práv žalobcov. Keďže žalobcovia voči žalovaným v 1/ a 2/ rade ako vodičovi motorového vozidla a prevádzkovateľovi motorového vozidla zobrali žalobu späť, zodpovedným subjektom ostala Slovenská kancelária poisťovateľov, ktorá je aj napriek jej námietkam pasívne vecne legitimovaná v tomto spore. Jej pasívna vecná legitimácia vychádza z § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Poškodený je oprávnený uplatniť si tento nárok priamo voči poisťovateľovi.

Prvoinštančný súd sa bližšie zaoberal aj tým, či v danom prípade nárok na náhradu nemajetkovej ujmy predstavuje škodu, ktorá vznikla žalobcom. Podľa extenzívneho výkladu, ktorý je potrebné v danom prípade aplikovať, tento pojem škody zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých. Ide o zásah do práva na súkromný a rodinný život, ktorý zásah bol spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. Prvoinštančný súd poukázal pritom už na existujúcu rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR, kde tento záver vyplýva priamo z judikátu pod č. R61/2018. Na tento judikát následne nadviazali ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu.

Pokiaľ sa týka nároku na zaplatenie 20.000 eur, a teda úvahy o výške primeraného zadosťučinenia, cieľom je o tomto nároku rozhodnúť s poukazom aj na súčasnú judikačnú prax súdov a priznávanej čiastky odškodnenia nemajetkovej ujmy. Prvoinštančný súd poukázal na to, že okrem vážnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva žalobcov došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale aj rovnocennej a vyváženej požiadavke nezneužívať tento inštitút na vlastné obohacovanie, prvoinštančný súd dospel k záveru, že zásah do osobnostných práv žalobcu je daný a tento zásah má za následok, že došlo k prerušeniu, resp. zániku existujúcich sociálnych, morálnych, citových a kultúrnych vzťahov, ktoré boli vytvorené v rámci súkromného rodinného života, došlo k vážnemu emocionálnemu zásahu do práva na spokojný rodinný život každého zo žalobcov, čo ich bude sprevádzať po ďalší čas života, následky tragickej nehody nie je možné zvrátiť a táto okolnosť ich bude zaťažovať do budúcnosti.

Žalobcovia v priebehu konania opísali, akým spôsobom prežívajú túto situáciu, a to od počiatkových stavov, ako aj s odstupom času. Prvoinštančný súd si všimol najmä ich emocionálne prejavy na pojednávaní, čo svedčí o citovej väzbe žalobcov na matku, kedy jej tragická smrť veľmi negatívne zasiahla do ich osobnostných práv, do práva na spokojný súkromný a rodinný život. Toto právo stratili a táto nedobrovoľná strata ich, okrem už uvedeného, poznačila aj osobnostne, pretože aj napriek tomu, že v čase poistnej udalosti, teda dopravnej nehody, boli plnoletí, sebestační, strata veľmi blízkej osoby, matky žalobcov, psychicky poznačila a z touto skutočnosťou sa budú musieť postupne uplynutím času vyrovnávať. Nie je vylúčené, že vyrovnanie nemusí nastať a psychická záťaž zostane do zvyšku života. Zo strán sporu v priebehu konania nikto nespochybnil psychickú záťaž žalobcov. Tragická udalosť ukončila úzke rodinné väzby žalobcov na matku, ale aj väzby na otca, teda pôvodne žalobcu v 1/ rade, ktorý po smrti manželky, matky žalobcov, zdravotne výrazne sa zhoršil a predčasne zomrel. Vážne psychické problémy po úmrtí matky s potrebou návštevy psychiatra, psychoterapeuta mala žalobkyňa v 1/ rade, ktoré bola nútená riešiť. Ostatní žalobcovia boli nervózni, mali problém so zaspávaním, mali úzkosti, strach. Ostatní žalobcovia situáciu riešili bez liekovej intervencie.

Tragickou udalosťou sa definitívne pretrhli rodinné väzby, ostali len súrodenecké väzby.

Prvoinštančný súd, vzhľadom na uvedené okolnosti, považuje primeranú náhradu z titulu nemajetkovej ujmy náhradu každému po 20.000 eur. Prvoinštančný súd pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy

prihliadol na zásadu proporcionality. Na strane žalobcov nepovažoval v tomto štádiu konania cenu meniť, prípadne ju určovať odlišne od každého zo žalobcov, pretože zásah do osobnostných práv, ich práva na súkromný a rodinný život zasiahol každého rovnakým spôsobom. Táto situácia je negatívnou skutočnosťou a psychickou záťažou, s ktorou sa musia žalobcovia pomaly vyrovnávať. Tento stav bude pretrvávať ďalšie roky. Otázka usmrtenia blízkeho človeka je odlišne posudzovaná v každom jednom prípade. Ide o tragický následok. Žalovaný namietal, že z pohľadu zákona o sociálnom poistení suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730 násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 46.485,40 eur. Posudzovanie náhrady z pozície obetí trestných činov, ako aj sociálneho poistenia, súd považoval za priznanú náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu 60.000 eur za primeranú. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP. Žalobcovia mali v plnom rozsahu úspech a o výške tejto náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením.

Vo vzťahu k ďalším trovám konania prvoinštančný súd vychádzal z okolností, že konanie voči J. Z. a J. Z. bolo zastavené a tak trovy konania, keďže J. Z. a J. Z. nevznikli, ich náhrada, aj napriek tomu, že boli úspešní, im nepriznal. Žalobcovia nezapríčinili zastavenie konania.

O úhrade súdneho poplatku prvoinštančný súd rozhodol podľa § 4 ods. 2 písm. j/ zákona č. 71/92 Z.z.

3. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie žalovaná. Namietala všetky výroky prvoinštančného rozsudku, okrem výroku č. V., ktorým súd rozhodol o trovách medzi pôvodnými žalovanými J. Z. a J. Z. a žalobcami.

Žalovaná namietala, že napadnutý rozsudok bol vydaný v konaní, ktoré má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ďalej že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Rozhodnutie prvoinštančného súdu nie je dostatočne odôvodnené, pokiaľ ide o základ otázky predmetného súdneho sporu, najmä pokiaľ ide o právne posúdenie otázky vecnej pasívnej legitímácie žalovanej a takisto aj vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy.

Žalovaná namietala nesprávne rozhodnutie prvoinštančného súdu vo vzťahu k vecnej pasívnej legitímácii žalovanej. Súd prvej inštancie nepostupoval pri posudzovaní tejto otázky správne. Rozsudok nie je správny a ani spravodlivý. V konaní žalobcovia sa domáhajú od žalovanej zaplata náhrady nemajetkovej ujmy. Svoj nárok odvodzujú od ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka. Žalovaná poukázala jednak na ust. § 823 OZ a ďalej na ust. § 4 ods. 2, 3 a 4 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení a ďalej na ust. § 15 tohto zákona. Z týchto zákonných ustanovení nie je daná pasívna vecná legitímácia žalovanej. Z ustanovení zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vyplýva, že Slovenská kancelária poisťovateľov je povinná uhradiť poškodenému škodu a nie akúkoľvek ujmu, vrátane nemajetkovej ujmy. Nemajetková ujma nie je predmetom poistného krytia. Žalovaná poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/168/2009, kde bolo explicitne uvedené, že nemajetková ujma nie je krytá zo zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Žalovaná ďalej poukázala aj na rozsudok Súdneho dvora EÚ č. C-22/12, podľa ktorého povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. V žiadnom prípade z tohto rozsudku nie je možné vyvodiť, že by náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode spadala do rozsahu poisteného krytia povinného zmluvného poistenia.

Zákon č. 381/2001 Z.z. žiadnu položku vrámci nárokov, ktoré poisťovateľ poškodenému poskytuje nemá a neuvádza.

Žalovaná v odvolaní uviedla stručný exkurz aplikácie Smernice EÚ vo vnútroštátnych poriadkoch členských štátov Európskej únie a poukázala na to, že smernica je adresovaná výlučne členským štátom Európskej únie a nezaväzuje a nezakladá priamo práva a povinnosti fyzickým a právnickým osobám, vyžaduje si transpozíciu do vnútroštátneho práva. Formu a právnu silu tejto transpozície necháva na členský štát. Preto nie je možné priamo aplikovať smernicu EÚ. Smernicu EÚ nie je možné aplikovať medzi dvoma súkromnými subjektami a nie je možné od súkromných subjektov žiadať, aby sa smernicou riadili. Okrem toho existuje aj tzv. nepriama aplikácia smerníc, podľa ktorej je povinnosťou interpretovať právny poriadok členského štátu v súlade s účelom komunitárnej úpravy, teda eurokonformný výklad, ktorý má tiež svoje hranice a limity obsiahnuté v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie. Pri takejto nepriamej aplikácii platí zákaz retroaktivity a zásada právnej istoty. Teda v súčasnej dobe nie je možné v Slovenskej republike automaticky aplikovať záver rozsudku Súdneho dvora Európskej únie na vzájomný vzťah poškodený - poisťovňa z dôvodu, že zákon o povinnom zmluvnom poistení, platný v Slovenskej republike explicitne upravuje rozsah, v akom je poisťovateľ povinný poskytnúť poistné plnenie (náhradu

škody) za poisteného. Podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. nie je možné vydedukovať, že súčasťou poistného krytia je nemajetková ujma upravená v ust. § 13 Občianskeho zákonníka, pretože podľa tohto zákonného ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. je uvedené, že sa uhrádzajú náklady pri usmrtení, vrátane pohrebného.

Obdobne bolo postupované napr. v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/168/2009, prípadne ďalšie rozhodnutia odvolacích a prvoinštančných súdov.

Žalovaná ďalej namietala, že ak sa teda súd prvej inštancie nazdával, že právna norma obsiahnutá v zákone NR SR č. 381/2001 Z.z. je v rozpore s Ústavou SR a súčasne s niektorými z prameňov európskeho práva, bolo povinnosťou prvoinštančného súdu podľa č. 144 ods. 2 Ústavy SR podať návrh na Ústavný súd SR a prerušiť konanie vo veci samej, čo sa však nestalo.

Od vyhlásenia rozhodnutia Súdneho dvora EÚ C-22/12 bol v NR SR ku dňu podania odvolania už 4 krát zákon č. 381/2001 Z.z. novelizovaný. Novelami sa však nijako nedotkla norma uvedená v § 4 zákona, a pretože zákonodarca nepovažoval a stále nepovažuje za potrebné meniť rozsah predmetného poistenia zodpovednosti.

Aj v aktuálnych novelách Občianskeho zákonníka akcentuje úprava odškodňovania tak materiálnej, ako aj nemateriálnej ujmy v súvislosti s dopravnými nehodami. Ak by súd si situáciu pripodobnil, tak podľa zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov je daný nárok vo výške 50 násobku minimálnej mzdy. Vo vzťahu k výške priznanej náhrady žalovaný namietal priznanie náhrady vo výške 20.000 eur každému zo žalobcov. Je potrebné, vzhľadom na okolnosti predmetného prípadu, vzhľadom na vykonané dokazovanie a pri korelácii s následkami iných podobných dopravných nehôd považovať priznanú výšku za neprimerane vysokú. O výške súm rozhoduje súd na základe úvahy, avšak v obdobných veciach tieto nároky boli priznané v podstatne nižšej sume, ako to žiadali žalobcovia. Zdôraznila, že v súvislosti so zákonom č. 274/2017 Z.z. v čase, keď sa stala dopravná nehoda, pri ktorej pani S. Q. zomrela, priemerná mzda v Slovenskej republike bola stanovená vo výške 352 eur. Pokiaľ by išlo o 50 násobok tejto mzdy, podľa zákona o obetiach trestných činov, a to konkrétne § 12 - 14, predstavuje táto náhrada sumu 17.600 eur. Náhradu je však potrebné individualizovať vo vzťahu ku každému zo žalobcov osobitne s prihliadnutím na vykonané dokazovanie. Prvoinštančný súd však individuálne k veci neprihliadal, aj napriek tomu, že v danom prípade nejde o osoby mladistvé, maloleté, ani osoby študujúce v riadnom dennom type štúdiu na riadnom type škôl. Všetci traja žalobcovia vedú samostatný usporiadaný život, nie sú v hmotnej núdzi, vo finančnej tiesni, majú zabezpečené bývanie, nie sú odkázaní na pomoc a starostlivosť zo strany iných osôb, sú schopní sami o seba sa postarať. Len žalobkyňa v 1/ rade preukázala, že jej zdravotný stav bol taký, že trpela problémami, ktoré pred súdom preukázala, preto náhrada u žalovaných nemôže byť rovnaká.

Preto považoval žalovaný rozsudok za nedostatočne odôvodnený. Žiadal, aby v napadnutom rozsahu odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. K odvolaniu zaujali písomné stanovisko žalobcovia. Žiadali rozsudok prvoinštančného súdu v celom rozsahu potvrdiť.

Uviedli, že vo vzťahu k pasívnej vecnej legitímácii žalovanej právny názor o nedostatku zodpovednosti žalovanej za vzniknutú nemajetkovú ujmu podporený uznesením Najvyššieho súdu SR 4Cdo/168/2009 a obdobných uznesení Najvyššieho súdu SR, (ktoré nemajú charakter judikátu) sú Najvyšším súdom SR a Ústavným súdom SR prekonané a v súčasnej dobe neaktuálne. Ďalšie rozhodnutia Ústavného súdu SR, ktoré vychádzajú zo skutočnosti, že žalovaná nie je zodpovedná za nemajetkovú ujmu, sú obsoletné a prekonané neskoršou súdnou praxou.

Už po rozsudku Súdneho dvora EÚ C-22/12 vo veci Haasová nebolo namieste pochybovať o tom, že vnútroštátne právo priznáva právo na náhradu nemajetkovej ujmy pri usmrtení osoby prevádzkou motorového vozidla. Štát musí zabezpečiť právnu úpravu o poistnom krytí takejto ujmy. Súdny dvor uviedol, že povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Argumentačnú neaktuálnosť žalovanej v odvolaní potvrdil aj rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 31.7.2017 pod sp. zn. 6Mcd0 1/2016, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR ako judikát R61/2018, podľa ktorého škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších zmien a doplnení, je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitímovaná. Pojem škoda tak, ako ho používa zákon o povinnom

zmluvnom poistení treba vykladať extenzívne a zahŕňa aj nemajetkovú ujmu. Preto argumentácia žalovanej o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie je považovaná žalobcami za nesprávnu.

Vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovia uviedli, že aktuálne argumentovať novelami alebo prípravami právnych predpisov Občianskeho zákonníka nie je namieste. Prvoinštančný súd riadne určil výšku nemajetkovej ujmy žalobcov. Primeranosť výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je daná skutočnosťou, že matka žalobcov bola v čase smrti stále aktívnou ženou, ktorá bola oporou pre celú rodinu. Medzi žalobcami a ich matkou, neb. S. Q. bolo silné puto, aké dokáže existovať iba medzi matkou a deťmi. Náhlou a násilnou smrťou matky žalobcov bola narušená celistvosť ich rodiny a bolo zasiahnuté do súkromného a rodinného života, ich práva udržiavať a rozvíjať vzťah so svojou matkou, pričom tieto následky sú trvalé, neodstrániteľné a ochudobnenie žalobcov v citovej oblasti je nenapraviteľné. U všetkých žalobcov došlo k závažnej ujme spočívajúcej v strate milovanej matky, čím sú žalobcovia do budúcnosti ochudobnení o najbližšie vzťahy a rodinný život s ňou. Stratili blízkosť svojej matky, lásku a radosť s ňou prežívanú. Zároveň utrpeli citovú ujmu spočívajúcu v nepríjemných pocitoch úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku zo smrti svojej matky. Žalobcovia mali so svojou matkou krásny vzťah založený na silných citových väzbách. S matkou pravidelne komunikovali, radili sa, udržiavali vzájomné vzťahy medzi súrodencami, bola tmelom rodiny. Je ťažké sa žalobcom so smrťou matky vysporiadať. O to ťažšie to znášal aj otec žalobcov, u ktorého to malo vplyv na jeho zdravotný stav. Zdravotný stav otca sa rapidne zhoršil a žalobcovia tak prišli o ďalšieho rodiča, o otca. Prvoinštančný súd výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy riadne odôvodnil, vychádzajúc z ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, vyhodnotil závažnosť vznikutej ujmy a okolností, za ktorých došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti. Prvoinštančný súd prihliadal na nenapraviteľný následok dopravnej nehody. Suma 20.000 eur u každého zo žalobcov je primeraná výške náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá tento neodstrániteľný následok zohľadňuje. Žalobcovia poukázali na doterajšiu súdnu prax, poukázali na výšku určovania obdobných náhrad v iných konaniach. Považovali priznané sumy ako náhradu nemajetkovej ujmy za plne odôvodnené a primerané. Žiadali rozsudok prvoinštančného súdu potvrdiť a uplatnili si trovy konania.

5. K vyjadreniu žalobcov k odvolaniu žalovanej zaujala písomné stanovisko žalovaná. Žalovaná poukázala na nedostatok svojej vecnej pasívnej legitímácie v spore a na argumentáciu uvedenú v odvolaní. Pokiaľ sa týka výšky, zotrvala na argumentácii uvedenej v odvolaní a navyše uviedla, že podľa existujúcich rozhodnutí Najvyššieho súdu SR z predchádzajúceho obdobia úvaha súdu musí byť konkrétna, preskúmateľná, aj keď výška nemajetkovej ujmy závisí od úvahy súdu. Súd pri jej určovaní musí brať do úvahy aj ostatné súvislosti, v danom prípade najmä súvislosti s obdobnou rozhodovacou praxou pri odškodňovaní obetí trestných činov, kde je uvedená výška odškodnenia v sume 50 násobku minimálnej mzdy. Pri výške sa zohľadňuje aj priznávaná nemajetková ujma pri telesných zraneniach obetí trestných činov, ďalej výška náhrad priznávaná pri odškodneniach dobrej povesti. Súd musí vychádzať aj z výšky ujmy a dôkazov o výške tejto ujmy. Žalovaná poukázala na ďalšie súdne rozhodnutia, kde boli priznávané v podstate nižšie sumy, než v prejednávanej veci. Žalovaná zotrvala na odvolaní a na svojom odvolacom návrhu.

6. Odvolací súd v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 34 CSP preskúmal napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu podľa zásad uvedených v ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP a contrario a zistil, že rozhodnutie súdu prvej inštancie čo do základu uplatneného nároku a čo do pasívnej vecnej legitímácie žalovaného je správne. Vo vzťahu k výške primeraného finančného zadosťučinenia toto rozhodnutie je potrebné zmeniť.

7. Žalovaná v odvolaní namietala, že prvoinštančný súd sa v konaní dopustil inej vady, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP). Bližšie túto vadu konania nešpecifikoval. Podľa CSP tento odvolací dôvod dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné po ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Príkladom takejto vady je nesprávna mandukčná povinnosť súdu, prípadne pochybenie vo vykonanom dokazovaní, porušenie viazanosti súdu inými rozhodnutiami, alebo posúdenie predbežnej otázky v rozpore s existujúcim rozhodnutím príslušného orgánu. Vo všeobecnosti odvolací súd skúmal, či prvoinštančný súd sa v procese nedopustil, resp. dopustil takéhoto pochybenia a dospel k záveru, že z pozície odvolacieho súdu a viazanosti odvolacími dôvodmi odvolací súd žiadnu vadu, inú od ostatných dôvodov odvolania, ktorá vada mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie veci, nezistil.

8. Ako ďalší odvolací dôvod žalovaná uviedla, že prvoinštančný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP). Súdne rozhodnutie trpí skutkovými vadami, ak bol nesprávne vytvorený jeho skutkový základ. Táto nesprávnosť môže byť spôsobená buď chybným vyhodnotením návrhov na vykonanie dôkazov, nesprávnym vyhodnotením vykonaných dôkazov, alebo predpokladom možného dotvorenia skutkového stavu ďalšími prípustnými prostriedkami procesnej obrany alebo prostriedkami procesného útoku.

Aj v tomto prípade odvolací súd skúmal, či pri zisťovaní skutkového stavu sa dopustil prvoinštančný súd takých pochybení, ktoré mohli mať za následok nesprávne zisteného skutkového stavu. Zistil, že pri dokazovaní k uvedenému pochybeniu zo strany prvoinštančného súdu nedošlo. Prvoinštančný súd všetky návrhy na vykonanie dôkazov realizoval, dôkazy aj správne vyhodnotil v súlade s pravidlami formálnej logiky, pričom dôkazy hodnotil individuálne a vo vzájomnej súvislosti, navyše, v štádiu odvolacieho konania nie sú splnené predpoklady pre ďalšie dotvorenie skutkového stavu, vzhľadom na koncentráciu konania a vzhľadom na neprípustnosť použitia akýchkoľvek novôt v odvolacom konaní. Navyše, strany sporu, ani žiadne novoty v odvolacom konaní netvrdili.

9. Žalovaná ako ďalší odvolací dôvod uviedla dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP). Nesprávne právne posúdenie veci predstavuje právnu vadu rozhodnutia. Tento odvolací dôvod je naplnený v prípade, keď na zistený skutkový stav súd neaplikoval príslušnú právnu normu, prípadne aplikoval nesprávnu právnu normu, alebo obsah správne právnej normy nesprávne interpretoval a správne zvolenú a správne interpretovanú právnu normu nesprávne aplikoval.

V danom prípade odvolací súd nezistil vo vzťahu k základu uplatneného nároku nesprávne právne posúdenie veci, pretože prvoinštančný súd uplatnené nároky žalobcami správne podľa správnej právnej normy, aj ktorú správne interpretoval aj aplikoval.

10. Základná odvolacia námietka žalovanej je námietka spočívajúca v nedostatku pasívnej vecnej legitímácie a následne námietka neprimeranej výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

11. Pri posúdení námietky nedostatku vecnej pasívnej legitímácie žalovanej v prejednávanej veci, odvolací súd poukazuje na závery prvoinštančného rozsudku, kde veľmi stručne súd poukázal na vývoj právnych názorov v súvislosti s priznávaním nároku v obdobných veciach, keď zákon č. 381/2001 Z.z. explicitne nárok na náhradu nemajetkovej ujmy neobsahuje. Podľa predchádzajúcich právnych názorov, ktoré boli prekonané, tento nárok nespadá pod nárok, ktorý by bol hradený z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Uviedol však, že názorový vývoj v poslednom čase dospel k záveru, že škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody, spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne vecne legitimovaná. Svoj právny záver o pasívnej vecnej legitímácii žalovanej preto oprel o aktuálny názorový vývoj Najvyššieho súdu SR podporený aj rozhodnutím R61/2018 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu č. 8/2018, pričom na toto rozhodnutie nadväzovali ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu.

Pre posúdenie odvolacej námietky žalovaného o vecnej pasívnej legitímácii je potrebné vyhodnotiť otázku, či je daná pasívna legitímácia žalovanej pri zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla pri uplatnenom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv predstavovaných právom na súkromný život a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode.

Odvolacie námietky žalovanej spočívajúce jednak v tom, že zákon č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení neobsahuje nárok poškodeného na zaplatenie nemajetkovej ujmy, ďalej že nemajetková ujma nie je subsumovateľná pod všeobecnú škodu a s poukazom aj na existujúcu rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu SR, ktorú žalovaný opieral o uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/168/2009, poukazujúc aj na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-22/2012, na vylúčenie priamej aplikácie Smernice EÚ, s poukazom aj na nepriamu aplikáciu Smernice EÚ pri interpretácii národného právneho poriadku, a s poukazom na existujúcu súdnu prax, doposiaľ súčasťou poisteného krytia nie je nemajetková ujma upravená v § 13 Občianskeho zákonníka. Žalovaná poukázala aj na pripravovanú novelu Občianskeho zákonníka a novely zákona 381/2001 Z.z., ktoré ani jedna nepriinesla rozšírenie náhrad v súvislosti s poisťovým krytím podľa zákona č. 381/2001 Z.z. Preto sa mal prvoinštančný súd obrátiť s touto situáciou na Ústavný súd a mal podať návrh a konanie prerušiť.

Názory uvedené v uznesení Najvyššieho súdu SR pod sp. zn. 4Cdo/168/2019 a súdna prax prvoinštančných a odvolacích súdov podporená týmto súdnym uznesením Najvyššieho súdu, podľa ktorého rozsah poistného krytia podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona o povinnom zmluvnom poistení, právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nezahŕňa, už nie je možné, vzhľadom na vývoj aplikačnej, judikačnej praxe považovať za eurokonformný a správny, pretože práve rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová C-22/12 umožňuje odchýliť sa od doterajšej rozhodovacej praxe súdov.

V rozsudku Európskeho Súdneho dvora z 24.10.2013 C-22/12 bol uvedený spôsob výkladu práva na náhradu škody, ktorý umožnil súdom odchýliť sa od doterajšej rozhodovacej praxe, ktorú spomínal žalovaný v odvolaní.

Ako základnú okolnosť tvoriacu nový pohľad na pojem škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla tvorí rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, a to rozsudok z 31.7.2017 pod sp. zn. 6Mcdo/1/2016, ktoré rozhodnutie je uverejnené v Zbierke rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky vo veciach občianskoprávných pod R 61/2018. Rozhodnutie predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Týmto rozhodnutím Najvyšší súd SR pristúpil k eurokonformnému výkladu pojmu škoda, ktorý inštitút vyložil extenzívne tak, že aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, predstavuje škodu pre účely zákona 381/2001 Z.z. Jednoznačne Najvyšší súd SR v rozsudku z 31.7.2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 skonštatoval, že v spore o náhradu takejto ujmy (nemajetkovej) je poisťovňa pasívne legitimovaná.

Toto rozhodnutie zavŕšilo vývoj právnych názorov a výkladov uvedeného nároku vo vzťahu nielen k právu vnútroštátnemu, ale aj vo vzťahu ku smerniciam Európskej únie. Zjednotili sa rozdelené právne názory rôznych senátov, ktoré niektoré priznávali uplatnený nárok podľa zákona č. 381/2001 Z.z. a niektoré tento nárok nepovažovali za dôvodný. Preto aj odvolacie námietky žalovaného v rozsahu základu uplatneného nároku sú námietky už viac, ako 5 ročnou súdnou praxou prekonané, s ktorými sa stotožnila aj väčšina odbornej obce.

Keďže o uplatnenom nároku prvoinštančný súd rozhodoval v čase, kedy už uvedené rozhodnutie bolo verejne známe, správne vychádzal prvoinštančný súd z jeho záverov a zjednocujúcej povahy takéhoto rozhodnutia. Nebolo potrebné sa otázkou bližšie a ďalej zaoberať, prípadne podať návrh na Ústavný súd tak, ako to žalovaný v odvolaní namietal. Názory Ústavného súdu SR na problematiku pasívnej vecnej legitimácie poisťovne pri odškodňovaní pozostalých po obetiach dopravných nehôd sú známe z rozhodnutí, napr. I.ÚS 474/2016, II.ÚS 847/2016, I.ÚS 265/2017 a ďalšie, kde účelom zák. č. 381/2001 Z.z. je odškodniť škodu vzniknutú prevádzkovou činnosťou motorového vozidla, medzi ktorú pri extenzívnom výklade patrí aj nemajetková ujma podľa § 11 a § 14 OZ. Je irelevantné, aká právna úprava sa pripravuje v budúcnosti, akými úvahami sa pri rozhodovaní o obdobnom nároku bude súd riadiť, resp. ako tento nárok bude potrebné v budúcnosti posudzovať, pretože pri aktuálnom rozhodovaní súdu je potrebné vychádzať z rozhodovacej praxe, prezentovanej práve rozhodnutím Najvyššieho súdu SR R61/2018 a ďalšími (napr. 3Cdo 234/2017).

Preto odvolacia námietka žalovanej, že uplatnený nárok nie je nárokom, ktorý by predstavoval škodu podľa zákona č. 381/2001 Z.z. a tým ani žalovaná nie je povinná plniť, teda nie je pasívne vecne legitimovaná, nie je správny a uvedená odvolacia námietka nie je dôvodná.

12. Vo vzťahu k výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalovaná namietala, že uvedená náhrada nemajetkovej ujmy sa v súdnej praxi poskytuje v nižších náhradách a označila aj konania, v ktorých poskytli náhradu v prípade podobných následkov pri dopravných nehodách. Žalovaná nenamietala, že reálne došlo k zásahu do života žalobcov, ale to, že pri voľnej úvahe súd by mal prihliadnuť okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, aj na rovnocenné a vyvážené priznanie tejto náhrady. Poukázal pritom na právnu úpravu nárokov v súvislosti s odškodňovaním obetí trestných činov, a ďalej na povinnosť individuálne sa zaoberať výškou nemajetkovej ujmy, nie paušálne vo vzťahu k všetkým žalobcom.

13. Nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy je daný, pretože v súvislosti s dopravnou nehodou, ktorá sa stala dňa 28.1.2014, matka žalobcov, S. Q., utrpela také poranenia, ktorým na mieste dopravnej nehody podľahla. Tým bolo zasiahnuté do práva žalobcov na rodinný život. Medzi žalobcami a neb. S. Q. existovali veľmi blízke sociálne, citové vzťahy, vytvorené v rámci ich súkromného rodinného života. Tým, že S. Q. pri dopravnej nehode zomrela, došlo k porušeniu práva na život tejto osoby a tým aj k nedovolenému zásahu do práva na súkromie žalobcov.

Bolo zistené, že neb. S. Q. bola matkou žalobcov. Úmrtím matky v rodine žalobcom bola spôsobená taká ujma, ktorá im bráni naplňať ich individuálne citové potreby. Po smrti S. Q. boli žalobcovia v šoku z jej úmrtia, neskôr tieto city sa menili na smútok zo straty blízkej osoby, ktoré v konečnom dôsledku pretrvávajú doposiaľ. Úmrtím S. Q. pri dopravnej nehode sa pretrhli nenapraviteľne akékoľvek vzťahy žalobcov s blízkou osobou.

Tak, ako to zistil prvoinštančný súd, všetky tri deti, teda žalobcovia, prežívali túto citovú ujmu ako bremeno, s ktorým sa veľmi náročne vyrovnávajú už aj s poukazom na záznamy súdu o emocionálnom vypätí pri reprodukcii týchto udalostí žalobcami na pojednávaní. Udalosť mala negatívny vplyv na duševnú stránku žalobkyne v 1/ rade, keď predložila listiny svedčiace o tom, že musela vyhľadať odbornú psychiatrickú pomoc. Dokonca absolvovala aj medikamentóznú liečbu.

Tak, ako to uviedol v svojom rozhodnutí prvoinštančný súd, tento nárok žalobcov sa odvíja priamo od ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, pričom skutkové okolnosti, o ktoré žalobcovia opierajú svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, prvoinštančným súdom boli zistené správne.

Úvaha prvoinštančného súdu o priznanej výške nemajetkovej ujmy rovnocenne medzi všetkými žalobcami a v komparácii s ostatnými nemajetkovými ujмами, ktoré sú upravené v iných hmotnoprávných predpisoch, nezodpovedá základným funkciám náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy pri úmrtí príbuzného pri dopravnej nehode.

Pri úvahe o primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné prihliadnuť na účel tohto inštitútu. Jednou z funkcií tohto inštitútu je satisfakčná funkcia, ktorá má vyvážiť, resp. zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu. Neoprávnený zásah sa nedá vo forme nemajetkovej ujmy vzniknutej porušením osobnostných práv odstrániť a odškodniť v celom rozsahu a tak kvantifikovať „cenu“ súkromia, resp. rodinného života. Je možné len reparovať následky takejto ujmy.

Okrem toho nemajetková ujma má aj preventívno sankčný charakter, keď táto funkcia má zásadný vplyv pri postihovaní pôvodcu zásahu bez ohľadu na zavinenie. Subjektívny prvok zavinenia by mal mať vplyv len pri zohľadňovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v citovej sfére.

Tak, ako to namietala žalovaná, s čím sa stotožnil aj prvoinštančný súd, slovenská právna úprava nemá presné pravidlá pri vyčíslňovaní výšky nemajetkovej ujmy. Určenie výšky závisí od úvahy súdu.

Preto správne prvoinštančný súd skúmal okolnosti na strane poškodených, ktoré mohli mať zásadný vplyv na určovanie výšky nemajetkovej ujmy.

U všetkých troch žalobcov súd zistil, že vzťah medzi nebohcou S. Q. a žalobcami bol vzťahom rodič a deti. Všetci mali blízky emočný, citový vzťah, ktorý ich vzájomne naplňal. Tento vzťah bol silný, citový, udržiavaný najmä matkou žalobcov. Všetky deti v čase úmrtia ich matky boli dospelé.

Žalobkyňa v 1/ rade žila a pracovala ako opatrovatelka v Rakúsku, kde so starostlivosťou o jej dieťa a pri podnikaní a vykonávaní opatrovateľskej činnosti úzko spolupracovala s nebohcou matkou, ktorá jej v Rakúsku poskytovala ako matke samoživiteľke nielen morálnu, citovú podporu, ale poskytovala jej pomoc pri starostlivosti o dieťa, pomoc v podnikaní a dokonca ako opatrovatelky sa obe starali o klienta pri striedaní sa v zmenách počas 24 hodín.

Žalobca v 2/ rade bol samostatný, do práce týždenne báze dochádzal do Košíc a viedol vlastný samostatný život, bez tak aktívnej pomoci a podpory zo strany matky, ako u žalobkyne v 1/ rade.

Žalobkyňa v 3/ rade žila v spoločnej domácnosti so svojimi rodičmi, bola zamestnaná. Bola emocionálne pozitívne nastavená vo vzťahu k svojej matke a jej prítomnosť v spoločnej domácnosti.

V čase smrti mala nebohá S. Q. vek 58 rokov, čo ju predurčovalo ešte k dlhému obdobiu rozvíjania citových a rodinných väzieb vo vzťahu k svojmu okoliu, rodine a blízkym, príbuzným. Bola v produktívnom veku a pri svojich životných a pracovných skúsenostiach bola spôsobilá pomáhať svojim deťom. Žalobkyňa v 1/ rade mala v tom čase 34 rokov, žalobca v 2/ rade 29 rokov a žalobkyňa v 3/ rade 26 rokov. Žalobkyňa v 3/ rade a žalobca v 2/ rade nepreukázali hmotnú závislosť od svojej matky v čase jej smrti, žalobkyňa v 1/ rade preukázala závislosť od svojej matky, najmä v oblasti citovej, pracovnej a starostlivosti a pomoc o starostlivosť o svoje dieťa v zahraničí.

Všetci žalobcovia pred súdom potvrdili, že bolesť zo straty matky pociťovali najmä pri prvotnom šoku z informácie o jej úmrtí, o spôsobe jej úmrtia a žalobkyňa v 2/ dokonca aj v súvislosti s tým, ako bola matka dopravená domov po úmrtí. Tieto prvotné situácie, ktoré boli vysoko emocionálne vypäté, postupne u žalobcu v 2/ rade a žalobkyne v 3/ rade opadli, súd však musí konštatovať, že zármutok a citová strata pretrváva u týchto účastníkov doposiaľ.

Prvotný šok a strata matky znamenali v ďalšom období pre žalobkyňu v 1/ rade ďalšie citové útrapy nielen s vysporiadaním sa s úmrtím matky, ale aj s vysvetlením úmrtia starej matky svojmu synovi. Žalobkyňa v 1/ rade mala v ďalšom období, kedy sa predpokladalo, že to prvotné vysoké citové zaťaženie z úmrtia matky postupne bude opadať a prechádzať do smútku, také situácie, že musela vyhľadať lekársku pomoc, navštevovala psychiatra a podrobila sa medikamentóznej liečbe.

Zo strany pôvodcu vzniknutej nemajetkovej ujmy prvoinštančný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by svedčili o tom, že sa snažil zmierniť citovú stratu nejakými inými prostriedkami, napr. ospravedlnením. Odvolací súd dospel k záveru, že výšku priznanej nemajetkovej ujmy je potrebné, ako to namietal žalovaný v odvolaní, skúmať vo vzťahu ku každému žalobcovi individuálne je potrebné zohľadniť existujúcu súdnu prax a iné typy náhrad nemajetkovej ujmy. Odvolací súd súhlasí s námietkou žalovanej, že pri úvahe je potrebné podporne, vzhľadom na to, že neexistuje jednotná úprava stanovovania výšky nemajetkovej ujmy, vychádzať aj už z legislatívne upravených vzťahov. Poukázal pritom na zákon č. 724/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, kde tie nároky sú v zákone upravené ako násobky minimálnej mzdy.

V právnom poriadku existujú spôsoby určené priamo zákonom na výpočet maximálnej výšky rôznych náhrad nemajetkových ujem. Aj zákon o obetiach trestných činov predstavuje jeden z týchto príkladov. Existuje však už aj ustálená rozhodovacia prax súdov SR, ktorá, vzhľadom na kritériá, ktoré vyššie uviedol odvolací súd, dáva určité rozmedzia výšky nemajetkovej ujmy. Jednorazová náhrada nemajetkovej ujmy musí mať určité limity pri priznávaní, ktoré by dostatočnou formou plnili najmä funkciu satisfakčnú, ktorá by zmiernila citovú ujmu poškodených osôb v súvislosti s úmrtím matky. Pri zohľadnení všetkých kritérií, ktoré doposiaľ súdna prax špecifikovala, a to intenzita vzťahu poškodeného s nebohým, vek zomrelého a poškodeného, hmotná závislosť poškodeného na zomrelom, prípadne poskytnutie inej satisfakcie, zohľadnenie proporčnosti tejto náhrady vo vzťahu k iným obdobným náhradám, odvolací súd dospel k záveru, že priznanie tejto satisfakcie je primerané u žalovaných v 2/ a 3/ rade čo do výšky 10.000 eur, pretože táto suma môže zmierniť citovú stratu týchto žalobcov, ktorú utrpeli smrťou matky. Žalobcovia mali vek, v ktorom boli samostatní, neboli odkázaní na výživu od svojej matky, ich vzťah subjektívne bol veľmi intenzívny, pretože mali rodičovský pozitívny vzťah. Tento vzťah nebol tak závislý, ako to bolo u žalobkyne v 1/ rade, ktorá od svojej matky a jej pomoci bola závislá nielen v súvislosti s podnikateľskou činnosťou, ale aj v súvislosti so striedaním v zamestnaní a zabezpečovaním starostlivosti o žalobkynine maloleté dieťa v zahraničí. U žalobkyne v 1. rade bola závislosť na matke podstatne vyššia ako u súrodencov, v dôsledku ktorej žalobkyňa v 1/ rade sa v takej intenzite a miere nemohla podnikateľskej činnosti venovať, naviac, musela v dôsledku zlého psychiatrického stavu podstúpiť aj liečbu. Preto v danom prípade, výška náhrady oproti súrodencom, žalobcom v 2/ a 3/ rade je vyššia, kde aspoň čiastočne by kompenzovala straty v spoločenskom, pracovnom živote žalobkyne v zahraničí po úmrtí matky.

14. Preto odvolací súd v tomto rozsahu napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu podľa § 388 CSP zmenil a žalobcom v 2/ a 3/ rade priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu po 10.000 eur a žalobkyne v 1/ rade 15.000 eur.

15. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol ako nedôvodnú, pretože výška nemajetkovej ujmy nemôže odstraňovať následky smrti matky žalobcov, môže len zmierniť stratu, ktorá bola žalobcom spôsobená na rodinnom živote.

V napadnutom rozsudku bola uložená povinnosť žalovanej uhradiť žalobcom nemajetkovú ujmu. Prvoinštančný súd uvedenú sumu nariadil uhradiť v lehote 15 dní.

Odvolací súd pri postupe podľa § 388 CSP novokonštituoval povinnosť žalovanej.

Lehotu na plnenie podľa procesného predpisu (§ 232 ods. 3 CSP) je tri dni. V odôvodnených prípadoch sa môže určiť lehota dlhšia.

Odvolací súd nezistil odôvodnenosť prípadu na poskytnutie výhody plniť v lehote dlhšej ako je zákonom stanovená 3 - dňová lehota. Žalovaný takéto dôvody ani netvrdil. Preto súd uložil povinnosť žalovanej splniť v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

16. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP, s použitím ust. § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1, 2 CSP. Žalobcovia v konaní boli úspešní v rozsahu priznaného nároku, ktorého výška závisela od úvahy súdu. O výške náhrady vyplývajúcej z výšky priznaného nároku bude rozhodnuté prvoinštančným súdom v samostatnom rozhodnutí.

17. Posledným výrokom prvoinštančný súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť Slovenskej republike súdny poplatok zo žalobného návrhu v sume 3.600 eur na účet súdu, vedený v Štátnej pokladnici do 15 dní od právoplatnosti rozsudku platobným predpisom.

Z odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného súdu vyplýva, že žalobcovia boli podľa § 4 ods. 2 písm. j/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch od súdneho poplatku osobne oslobodení. Preto poplatková

povinnosť prechádza na žalovanú stranu. Poplatok prvoinštančný súd vybral podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov vo výške 3.600 eur, ktoré má zaplatiť žalovaná strana.

Žalovaný s týmto výrokom nesúhlasil.

Odvolačný súd preskúmal uvedený výrok o poplatkovej povinnosti a zistil, že rozhodnutie prvoinštančného súdu je nepreskúmateľné.

Rozhodnutie prvoinštančného súdu vychádza z § 4 ods. 2 písm. j/ zákona 71/92 Zb. o súdnych poplatkoch, ktoré zákonné ustanovenie hovorí o oslobodení od platenia súdneho poplatku in personam. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že od súdneho poplatku je oslobodený žalobca v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom.

Prvoinštančný súd neskúmal podmienky u žalobcov vyplývajúce z citovaného zákonného ustanovenia, keď bez ďalšieho žalobcov považoval osobne oslobodených od platenia súdneho poplatku.

Z obsahu spisového materiálu nevyplýva, že by žalobcom bola spôsobená škoda trestným činom, pretože, ako to vyplýva z obsahu spisového materiálu, pôvodne žalovaný v 1/ rade bol oslobodený spod obžaloby. Preto nebolo jednoznačne preukázané spáchanie trestného činu a v súvislosti trestným činom vzniknutej nemajetkovej ujmy žalobcom. Išlo o poistnú udalosť, ktoré plnenie vyplýva zo zákona č. 381/2001 Z.z. Preto aj konštatovanie o osobnom oslobodení žalobcov od súdnych poplatkov je nepreskúmateľné.

Ďalej prvoinštančný súd vyrubil žalobcovi súdny poplatok vo výške 3.600 eur. Z uvedeného nevyplýva, aký je základ uvedeného poplatku, sadzba uvedeného poplatku a výsledná poplatková povinnosť.

Vzhľadom na to, že uvedené rozhodnutie bolo nepreskúmateľné, odvolací súd napadnutý výrok prvoinštančného rozsudku podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil a vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Úlohou prvoinštančného súdu bude náležitým spôsobom opätovne o úhrade súdneho poplatku rozhodnúť tak, aby toto hodnotenie bolo aj preskúmateľné.

18. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Podľa § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 427 ods. 2 CSP, dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.